

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXI. — Wydana i rozesłana dnia 29. grudnia 1893.

(Zawiera Nr. 193.)

193.

Ustawa z dnia 26. grudnia 1893,

o urzędzeniu tych rodzajów przemysłu budowlanego, które wymagają konsensu.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1.

Podział rodzajów przemysłu budowlanego.

W myśl §§. 15go i 23go ustawy z dnia 15. marca 1883 (Dz. u. p. Nr. 39) są następujące rodzaje przemysłu budowlanego:

1. przemysł budowniczych,
2. przemysł murarski,
3. przemysł kamieniarski,
4. przemysł ciesielski,
5. przemysł rurmistrzowski.

§. 2.

Rozciągłość uprawnień.

Budowniczego.

Budowniczy uprawniony jest do prowadzenia budynków i innych tego rzędu budowli złączeniem robót rozmaitych rodzajów przemysłu budowlanego (§. 1) i do wykonywania takich budowli z własnymi pomocnikami.

W tych jednak miejscach, które Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z Minister-

stwem handlu za zgodą odnośnego Wydziału krajowego uzna za wyłączone, budowniczy przy wykonywaniu budowli, winien do tych robót, które należą do zakresu majstrów ciesielskich, majstrów kamieniarskich i rurmistrzów używać przedsiębiorców przemysłowych uprawnionych do odnośnych robót, i tylko w takim razie może przerzeczony roboty wykonywać sam, jeżeli uzyskał konsens do odnośnego rodzaju przemysłu (§. 8).

Do takich robót, które należą do zakresu uprawnień przemysłu konsensowego lub rękodzielniczego, znajdują przy budowie zastosowanie (stolarskiego, ślusarskiego, szklarskiego, lakierniczego, blacharskiego itp.), budowniczy winien bez wyjątku używać przedsiębiorców przemysłowych uprawnionych do wykonywania odnośnych robót.

§. 3.

Majstra murarskiego.

W miejscach nie wyłączonych służy majstrowi murarskiemu prawo prowadzenia i wykonywania budynków i innych tego rzędu budowli; atoli budowle pomnikowe, wielkie teatra, sale na uroczystości, budynki wystawowe, budowle muzealne, kościoły i inne budowle nader trudne, łączące w sobie znakomite pod względem statycznym ustroje, może majster murarski wykonywać tylko pod kierunkiem budowniczego.

Przy wykonywaniu budowli winien majster murarski do tych robót, które należą do zakresu majstrów ciesielskich i kamieniarskich, tudzież do

zakresu rurmistrzów, używać przedsiębiorców przemysłowych uprawnionych do odnośnych robót. Gdyby jednak w powiecie administracyjnym miejsca budowy rzeczzone rodzaje przemysłu nie były reprezentowane, które to okoliczności nie zmieniają zgoła istnienie przemysłowców w myśl §. 6go ustawy niniejszej uprawnionych, majster murarski może do wykonania tych robót użyć własnych pomocników.

Do takich robót, które należą do zakresu uprawnień przemysłu konsensowego lub rękodzielniczego (stolarskiego, ślusarskiego, szklarskiego, lakierniczego, blacharskiego itp.), majster murarski winien bez wyjątku używać przedsiębiorców przemysłowych uprawnionych do wykonywania odnośnych robót.

W miejscach, które w myśl §. 2go uznane są za wyłączone, majster murarski może roboty do swego zakresu należące wykonywać samodzielnie tylko w takich budowach, które nie wymagają współdziałania rozmaitych rodzajów przemysłu budowlanego.

§. 4.

Majstra kamieniarskiego i ciesielskiego.

Z zastrzeżeniem jednolitego kierownictwa, jakie w razie współdziałania rozmaitych rodzajów przemysłu budowlanego, jest potrzebne (§§. 2 i 3), majster kamieniarski i majster ciesielski mogą wykonywać wszelkie roboty do ich zakresu należące.

Nadto majster ciesielski uprawniony jest do prowadzenia i wykonywania budynków, które w istocie swojej są ustrojami drewnianymi. W przypadkach takich winien jednak do tych robót, które należą do zakresu majstrów murarskich, majstrów kamieniarskich i rurmistrzów, używać przedsiębiorców przemysłowych uprawnionych do wykonywania tych robót. Atoli, gdyby w powiecie administracyjnym miejsca budowy rzeczzone rodzaje przemysłu nie były reprezentowane, które to okoliczności nie zmieniają zgoła istnienie przemysłowców, w myśl §. 6go ustawy niniejszej uprawnionych, majster ciesielski może do wykonywania odnośnych robót używać własnych pomocników.

Do takich robót, które należą do zakresu uprawnień przemysłu konsensowego lub rękodzielniczego (stolarskiego, ślusarskiego, szklarskiego, lakierniczego, blacharskiego itp.), majster ciesielski winien bez wyjątku używać przedsiębiorców przemysłowych uprawnionych do wykonywania odnośnych robót.

§. 5.

Rurmistrza.

Rurmistrz uprawniony jest do prowadzenia i wykonywania wszelkich robót potrzebnych do zrobienia studni.

W tych miejscach, w których niema rurmistrza, toż samo uprawnienie służy także budowniczemu, jakoteż majstrowi murarskiemu i ciesielskiemu.

§. 6.

Władza administracyjna krajowa postanawia na wniosek Wydziału krajowego, czy i w których powiatach administracyjnych lub szczególnych miejscach, ze względu na potrzeby ludności, konsens do trudnienia się przemysłem murarskim, ciesielskim, kamieniarskim i rurmistrzowskim, może być udzielany z zakresem uprawnień poniżej oznaczonym i pod następującymi, względnie do wymagań §§. 9 aż do 13 ułatwionymi warunkami.

W razie zmiany stosunków Władza administracyjna krajowa może po wysłuchaniu Wydziału krajowego wstrzymać udzielanie takich konsensów.

Konsens tego rodzaju rozciąga się tylko na wykonywanie robót około budowli odnośnemu miejscu właściwych i w obrębie miejsc w dokumencie konsensowym oznaczonych.

Takowy może być udzielony tylko osobom płci męskiej, które oprócz dopełnienia warunków ogólnych, w §. 23, ustęp 1 ustawy z dnia 15. marca 1883 (Dz. u. p. Nr. 39) wymaganych, winny udowodnić uzdolnienie praktyczne, nabyte najiniej czteroletnią pracą w odnośnym przemyśle.

Konsensy takie nadawane być mogą tylko w granicach potrzeby miejscowej i zawsze wysłuchać należy wprzód Izbę handlowo-przemysłową, która znów zasięgnąć ma zdania odnośnego stowarzyszenia.

§. 7.

Uprawnionym do przemysłu budowlanego, w §§. 1 i 6 ustawy niniejszej oznaczonym, służy prawo stawiania samodzielnie konstrukcji pomocniczych potrzebnych bądź podczas trwania budowy do jej wykonania, bądź też do rozebrania budynków, jako to rusztowań, stępowania itp., tudzież potrzebnych bud tymczasowych.

§. 8.

Połączenie rodzajów przemysłu budowlanego.

Połączenie w jednej osobie kilku rodzajów przemysłu budowlanego w §. 1 wyszczególnionych, jest dozwolone, o ile kandydat złoży dowód uzdolnienia do każdego z tych rodzajów przemysłu budowlanego, które chce połączyć, i o ile uzyska potrzebny konsens.

Jakie ułatwienia pod względem dostarczenia dowodu uzdolnienia mogą mieć miejsca w przypadkach połączenia kilku rodzajów przemysłu budowlanego, postanowione będzie drogą rozporządzenia.

§. 9.

Dowód uzdolnienia.

Ubiegający się o konsens na jeden z rodzajów przemysłu w §. 1 wzmiankowanych, udowodnił mają, że się tego przemysłu wyuczyl, i że się w nim praktycznie wykształcił a nadto winni złożyć odpowiedni egzamin.

Udowodnienie to i złożenie egzaminu z dobrym skutkiem uważane będzie za dopełnienie warunku do udzielenia konsensu w §. 23, ustęp 2 ustawy przemysłowej przepisanego.

§. 10.

Dowodu wyuczenia się przemysłu dostarczyć można w następujący sposób:

- a) świadectwem skończenia odpowiedniej szkoły zawodowej, w której najmniej przez trzy lata udzielana jest regularna nauka praktyczna w warsztacie szkolnym;
- b) listem wyzwolenia, świadczącym o porządnym wyuczeniu się przemysłu lub udowodnieniem, że kandydat o dwa lata dłużej niż to w §. 11 jest przepisane, pracował w przemyśle;

kandydaci, którzy skończyli szkołę budownictwa lub inżynierii w szkole głównej technicznej i złożyli oba egzamina rządowe, lub wyższą szkołę przemysłową z zakresem budowniczno-technicznym w c. k. szkole przemysłowej rządowej lub w równorzędnym zakładzie naukowym, prawa zakładu publicznego posiadającym, udowodnić mają, że w celu wyuczenia się swego przemysłu, pracowali w nim przez sześć miesięcy a względnie przez rok z wliczeniem pracy wykonywanej w tymże przemyśle przed rozpoczęciem nauk szkolnych lub w ciągu ich trwania.

§. 11.

Okresy praktycznego kształcenia się kandydatów, ubiegających się o konsens na jeden z rodzajów przemysłu w §. 1 wzmiankowanych, ustanawia się następująco:

1. Dla budowniczych i majstrów murarskich lat sześć, z tych zaś najmniej dwa lata jako podmajstry lub zawiadowcy.
2. Dla majstrów kamieniarskich lub ciesielskich lat pięć jako pomocnik, z tych zaś najmniej dwa lata jako podmajstry.
3. Dla rurmistrzów trzy lata jako pomocnik, z tych zaś najmniej rok jako podmajstry.
4. Ze względu na stosunki miejscowe, kamieniarze i rurmistrze mogą być uwalniani od pełnienia obowiązków podmajstrzych.

§. 12.

Co do tych ubiegających się o uprawnienie do przemysłu budowniczych, majstrów murarskich, kamieniarskich lub ciesielskich, którzy skończyli szkołę budowniczą lub inżynierską w szkole głównej technicznej i złożyli z dobrym skutkiem oba egzamina rządowe, dostatecznym jest dowód krótszego o dwa lata niż to w §. 11 jest przepisane, a co do tych kandydatów, którzy uzyskali dyplom w szkole głównej technicznej z budownictwa cywilnego lub inżynierii dowód krótszego o trzy lata praktycznego pracowania w przemyśle, pod warunkiem, żeby praktyka ta wykonywana była w zawodzie budownictwa cywilnego. Od kandydatów, którzy skończyli szkołę główną techniczną, nie będzie wymagane, żeby w ciągu praktyki swojej pracowali jako podmajstry lub zawiadowcy.

Co do tych ubiegających się o uprawnienie do przemysłu budowniczych, majstrów murarskich, kamieniarskich, ciesielskich i rurmistrzów, którzy skończyli z dobrym skutkiem szkołę przemysłową wyższą z zakresem budowniczno-technicznym w szkole przemysłowej rządowej lub w równorzędnym zakładzie naukowym, prawa zakładu publicznego posiadającym, dostatecznym jest dowód krótszego o rok jeden niż to w §. 11 jest przepisane, praktycznego pracowania w odnośnym przemyśle.

Co do tych ubiegających się o uprawnienie do przemysłu majstrów ciesielskich i kamieniarskich, którzy otrzymali świadectwo skończenia odpowiedniej szkoły zawodowej z warsztatem szkolnym, dostatecznym jest dowód krótszego o dwa lata niż to w punkcie 2 §. 11go jest przepisane, a co do tych, którzy otrzymali świadectwo skończenia szkoły zawiadowców z zakresem budowniczno-technicznym w szkole przemysłowej rządowej lub w równorzędnym zakładzie naukowym, prawa zakładu publicznego posiadającym, dowód krótszego o rok niż to w punkcie 2 §. 11go jest przepisane, pracowania praktycznego w przemyśle ciesielskim lub kamieniarskim.

Praktyka odbyta w odnośnym przemyśle poza obrębem szkoły przed uczęszczaniem do szkoły jednej z powyższych kategorii lub podczas uczęszczania do niej, wlicza się w wykształcenie praktyczne w §. 11 wymagane.

Ubiegającym się o uprawnienie do przemysłu budowniczych, majstrów murarskich, kamieniarskich lub ciesielskich, którzy sprawowali obowiązki urzędników w służbie budowniczey rządowej, krajowej lub gminnej, służba taka sześciolatnia policzona być ma za wykształcenie praktyczne w §. 11 przepisane, w takim razie, jeżeli przy mianowaniu zdołali uczynić zadość wymaganiom przepisany dla wstępujących do służby budowniczey rządowej i jeżeli w ciągu policzalnego czasu służby pracowali w zakresie budownictwa cywilnego.

Co do ubiegających się o uprawnienie do przemysłu budowniczycy, którzy będąc c. i k. oficerami inżynierii skończyli kurs wyższy, za dostarczenie dowodu wykształcenia praktycznego w §. 11 przepisane, uważać się będzie, jeżeli wykażą, że w czasie wcielenia swego do sztabu inżynierii najmniej przez sześć lat byli czynni przy budownictwie cywilnym lub przy fortyfikacjach.

Co do ubiegających się o uprawnienie do przemysłu majstrów murarskich, kamieniarskich i cieśliskich, którzy w c. i k. wojsku sprawowali obowiązki wojskowych podmajstrzych budownictwa, sześciolateknie sprawowanie tych obowiązków uważane będzie za równoważne z uzdolnieniem praktycznym w §. 11 przepisaniem.

§. 13.

Dla ubiegających się o konsens do jednego z tych rodzajów przemysłu, które w §. 1 pod l. 1 aż do 5 są wyszczególnione, oznaczone będą drogą rozporządzenia przedmioty egzaminu, jego rozciągłość i dopóki tenże ma być uważany za ważny. Zarazem zostanie odpowiednio uwzględnione, o ile świadectwa szkoły głównej technicznej lub szkoły przemysłowej rządowej z zakresem budownictwo-technicznym lub zakładu równorzędnego posiadającego prawa zakładu publicznego, mogą całkiem lub po części zastąpić złożenie egzaminu.

Nadto postanowione będzie drogą rozporządzenia, w których miejscach egzamina mają się odbywać, w jaki sposób komisje egzaminacyjne mają być tworzone, i która Władza potwierdzać ma świadectwem wynik egzaminu, tudzież w ciągu jakiego czasu egzamin może być ponowiony i jaka taksa od egzaminu ma być opłacana.

Drogą rozporządzenia oznaczone będą zakłady naukowe — szkoły główne, szkoły przemysłowe wyższe, szkoły zawodowe i szkoły zawiadowców itd., którym stosownie do ich organizacji i wyników nuczania przyznawane będą co do ich uczniów ułatwienia w §. 12 dozwolone.

Drogą rozporządzenia będzie nakoniec postanowione, które wyższe zakłady techniczne za granicą mają być uważane za równorzędne z krajowymi szkołami technicznymi głównymi odnośnie do osnowy §§. 10 aż do 13 włącznie ustawy niniejszej; orzekanie zaś, czy skończenie szkół przemysłowych i zawodowych za granicą ma być w myśl §§. 10 aż do 13 włącznie policzone, zostawia się odnośnie do każdego z osobna przypadku decyzji Ministerstwa spraw wewnętrznych, które w tym względzie porozumiewać się ma z Ministerstwem wyznań i oświecenia, tudzież z Ministerstwem handlu.

§. 14.

Władza nadająca.

Konsens do prowadzenia przemysłu budownicznych, majstrów murarskich, kamieniarskich i cieśliskich nadaje Władza administracyjna krajowa. Konsens do prowadzenia przemysłu rurmistrzów i uprawnionych do przemysłu budowlanego w myśl §. 6go nadaje Władza przemysłowa pierwszej instancyi.

§. 15.

Postanowienia przejściowe.

Do tych murarzy, kamieniarzy i cieśli konsens posiadających, którzy stosownie do pierwszego ustępu §. 23go ustawy przemysłowej z dnia 20. grudnia 1859 (Dz. u. p. Nr. 227) uzyskali uprawnienie do wykonywania robót swego zawodu samodzielnie, to jest nie pod kierunkiem budowniczego, stosowane być mają następujące postanowienia.

Kamieniarze i cieśle konsens posiadający, uważani być mają za równych majstrom kamieniarskim i ciesielskim w duchu §. 4go ustawy niniejszej.

Murarze konsens posiadający, uważani być mają za równych majstrom murarskim w duchu §. 3go ustawy niniejszej. Tym z pomiędzy nich, którzy w chwili ogłoszenia ustawy niniejszej będą mieli siedzibę swego przemysłu w miejscu uznanem za wyłączone (§. 2), służy w miejscach wyłączonych prawo wykonywania samodzielnie budynków i innych tego rzędu budowli w związku z majstrami kamieniarskimi, ciesielskimi i z rurmistrzami.

Władza administracyjna krajowa będzie nadto nadawała prawa budownicznych w myśl §. 2go ustawy niniejszej, tym z pomiędzy nich, którzy swoje uzdolnienie do tego udowodnią albo egzaminem, drogą rozporządzenia przepisać się mającym, albo budowlami, zanim ustawa niniejsza zaczęła obowiązywać samodzielnie zaprojektowanymi i wykonanymi, któreby świadczyły o ich teoretycznym i praktycznym uzdolnieniu na budownicznych.

Murarze, kamieniarze i cieśle, posiadający konsens na zasadzie ustawy przemysłowej z dnia 20. grudnia 1859, którym w dokumencie koncesyjnym nadano wyraźnie uprawnienie szczyplejszego zakresu, aniżeli ten, który w §. 23 rzezonej ustawy przemysłowej jest oznaczony, pozostaną ograniczeni nadal do tego szczyplejszego zakresu uprawnienia.

Zresztą nie narusza się istniejących uprawnień przemysłowych.

§. 16.

Postanowienia karne.

Trudniący się przemysłem budowlanym, w §. 1 oznaczeni, nadużywający swego uprawnienia do zastąpienia nieprawego wykonywania przemysłu przez trzecie osoby, karani być mają według postanowień ustawy przemysłowej. W przypadku ponownym, oprócz grzywny, którą wymierzyć można w kwocie aż do 1000 zł., zarządzić należy odebranie upoważnienia przemysłowego na czas oznaczony lub na zawsze.

Kwoty pieniężne, otrzymane w celu zastąpienia nieuprawnionego wykonywania przemysłu przez trzecie osoby, przepadają na rzecz kasy chorych odnośnego stowarzyszenia a jeżeli takiej kasy niema, na rzecz funduszu ubogich tej gminy, w której budowlę stawiano.

§. 17.

Osoby, które nie uzyskawszy uprawnienia do wykonywania budynków i innych tego rzędu budowli, wykonywają takie roboty budownicze, do których potrzebne jest zezwolenie Władzy, karane być mają według postanowień karnych ustawy przemysłowej. Atoli w ponownym przypadku wymierzyć należy grzywnę w kwocie aż do 2000 zł.

Jeżeli osoby w ustępie 1 wzmiankowane zapewniły trudniącemu się przemysłem budowlanym, w §. 1 oznaczonemu, kwoty pieniężne w tym celu, ażeby zasłonił ich nieuprawnione wykonywanie przemysłu, ale ich jeszcze nie zapłaciły, kwoty te przepadają na rzecz funduszu ubogich tej gminy, w której budowlę stawiano.

§. 18.

Przy wymierzaniu grzywien na zasadzie §§. 16. i 17. mieć zawsze należy wzgląd na stosunki majątkowe, zarobkowe i przychodowe skazanych.

W każdym orzeczeniu karnym, skazującym na karę pieniężną, oznaczyć należy zarazem karę aresztu, która ma zastąpić ją w razie niemożności ściągnięcia.

Za każde dwa aż do dziesięciu złotych grzywny wymierzać należy jeden dzień aresztu, ogółem jednak areszt nie może przekraczać wymiaru największego, który wynosi sześć miesięcy.

§. 19.

Postanowienia §§. 380, 383, 384 i 385 powszechnej ustawy karnej, dotyczące się budowniczego, stosują się odpowiednio do majstrów murarskich,

kamieniarskich, ciesielskich i do rumistrzów, tudzież do tych przemysłowców, którzy trudnią się zawodami owych rodzajów na zasadzie uprawnień, uzyskanych w myśl ustaw dotychczas obowiązujących; przeto także Sąd może na zasadzie paragrafów powyższych zniewolić ich, żeby wzięli na pomoc innego przemysłowca, do prowadzenia odnośnej budowy uprawnionego i może skazać ich na utratę służących im uprawnień.

§. 20.

Postanowienia końcowe.

Zresztą stosują się do przemysłu budowlanego postanowienia ustawy przemysłowej. W szczególności stosują się do niego postanowienia, dotyczące się wymagań ogólnych do wykonywania przemysłu konsensowego.

Obowiązek ciężący na przemysłowcach w myśl §. 44 ustawy z dnia 15. marca 1883, Dz. u. p. Nr. 39, którą ustawa przemysłowa została zmieniona i uzupełniona, żeby stałe miejsca swojego przemysłu opatrywali odpowiednimi oznaczeniami zewnętrznymi, rozszerza się odnośnie do przemysłowców w §. 1 ustawy niniejszej pod l. 1, 2 i 4 wymienionymi, w ten sposób, że także przy każdej którą prowadzą budowie nowej, dobudowywanej i przebudowywanej, aż do jej skończenia, w miejscu w oczy wpadającym, wywieszone być ma ich nazwisko z oznaczeniem ich przemysłu. Wykroczenia przeciw temu karane będą według postanowień karnych ustawy przemysłowej.

§. 21.

Gdy po chwili, w której ustawa niniejsza zaczęnie obowiązywać, pewne miejsce w myśl §. 2go uznane będzie za wyłączone, okoliczność ta nie będzie wpływała na rozciągłość uprawnień przemysłowych, istniejących w odnośnem miejscu w chwili tego wyłączenia.

§. 22.

Ustawa niniejsza nie narusza uprawnień techników prywatnych urzędownie upoważnionych (upoważnionych przez Władzę inżynierów cywilnych, inżynierów budowniczych, architektów i inżynierów budowy machin).

Jednakże osoby te, o ile wykonywają budynki i inne tego rzędu budowle z własnymi pomocnikami przemysłowymi, podlegają postanowieniom szóstego i siódmego rozdziału ustawy przemysłowej (Dz. u. p. z dnia 15. marca 1883. Nr. 39, Dz. u. p. z dnia 8. marca 1885, Nr. 22).

§. 23.

Postanowienia ustawy niniejszej nie stosują się do robót budowlanych, wykonywanych przez ludność wiejską jako zatrudnienie poboczne i bez pomocników przemysłowych około budynków mieszkalnych i gospodarskich z charakterem lokalnym, jakoteż około prostych wiejskich wodociągów, o ile według obowiązującej ustawy budowniczej ustanowienie kierującego budowniczego do odnośnej budowy nie jest potrzebne.

W razie wątpliwości, czy w poszczególnym przypadku chodzi o przedsiębiorstwo tego rodzaju, czy o przedsiębiorstwo przemysłowe, rozstrzyga takową Władza administracyjna krajowa w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 24.

Jednocześnie z chwilą, w której ustawa niniejsza nabędzie mocy obowiązującej, utraci takową

rozporządzenie cesarskie z dnia 16. września 1883, Dz. u. p. Nr. 147, dotyczące się uzdolnienia do rozpoczęcia rodzajów przemysłu budowlanego i rozciągnięcia uprawnień do tych rodzajów przemysłu.

§. 25.

Wykonanie ustawy niniejszej poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych, Mojemu Ministrowi sprawiedliwości, Mojemu Ministrowi handlu i Mojemu Ministrowi wyznań i oświecenia.

Lichtenegg, dnia 26. grudnia 1893.

Franciszek Józef r. w.

Windisch-Graetz r. w. **Bacquehem** r. w.

Schönborn r. w. **Wurmbrand** r. w.

Madeyski r. w.